

Lovforslag nr. L 165. Fremsat den 2. februar 1979 af finansministeren

Forslag

til

Lov om pensionering af flyveledere

§ 1. Flyveledere under luftfartsvæsenet, der har været beskæftiget med flyvekontrol-tjeneste i mindst 15 år efter det fyldte 30. år, kan afskediges ved en alder under 60 år, som fastsættes ved aftale efter § 45 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

§ 2. For flyveledere, der afskediges som følge af, at de har nået den for stillingen fastsatte aldersgrænse, indgår hvert af de sidste 7 tjenesteår i pensionsalderen efter lov om tjenestemandspension med 2 år.

Stk. 2. Pensioner for de ved denne lovs ikrafttræden ansatte flyveledere, der afske-

diges efter at have nået den for deres stilling fastsatte aldersgrænse, kan dog beregnes på grundlag af den optjente pensionsalder, forøget med et dertil svarende antal 30.-dele af forskellen op til den pensionsalder, der ville blive lagt til grund ved pensionsberegning, såfremt tjenesten var blevet fortsat indtil den aldersgrænse, der er fastsat som afgangsalder for tjenestemænd i almindelighed.

§ 3. Loven træder i kraft den 1. april 1979.

Stk. 2. Loven gælder dog ikke for flyveledere, der ved ikrafttrædelsen er fyldt 55 år.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Ved lovforslaget søges der skabt hjemmel for at fastsætte en pensioneringsalder under 60 år for de under luftfartsvæsenet ansatte flyveledere, der er beskæftiget med flyvekontrolltjeneste, idet hensynet til lufttrafiksikkerheden tilsiger, at dette personale må ophøre med udførelse af operativ flyvekontrolltjeneste i en alder, der er væsentligt lavere end den afgangsalder, som er gældende for tjenestemænd i almindelighed.

Endvidere foreslås indført regler, hvorefter der ved aldersmotiveret afsked beregnes pensioner, som er afpasset i forhold til en fremrykket pensioneringsaldersgrænse.

For hver pensionering efter lovforslagets regler vil der blive tale om en merudgift på omkring 13.000 kr. på årsbasis, svarende til forskellen mellem pensionen og lønnen til nyansat personale. Inden for de nærmeste 3 år vil pensionering efter de foreslåede regler kunne blive aktuel for højst 6 á 7 personer ialt. Efter den nuværende aldersfordeling kan der senere forventes en stigning i antallet af pensioneringer, således at merudgiften på længere sigt vil udgøre forskellen mellem pension og løn for 30-40 personer. - Forslaget vil ikke få administrative konsekvenser.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Flyvelederpersonalet under luftfartsvæsenet består på nuværende tidspunkt af 123 flyveledere af 2. grad, 35 flyveledere af 1. grad og 23 overflyveledere.

Stillingerne som flyveleder af 2. grad er lønmæssigt placeret i lønramme 19/21, således at overgang fra lønramme 19 til aflønning efter lønramme 21's satser finder sted, når den ansatte har gjort tjeneste i 3 år med løn i lønramme 19. Stillingerne som flyveleder af 1. grad er klassificeret i lønramme 23 og overflyvelederstillinger i lønramme 27.

I de senere år er flyveledere, der er beskæftiget med flyvekontrolltjeneste, blevet udtaget af denne tjeneste, når de har nået en alder af 55 år.

Denne forholdsregel er blevet indført efter indstilling fra en arbejdsgruppe med deltagelse af repræsentanter for ministeriet for offentlige arbejder, finansministeriet, luftfartsdirektoratet og de berørte personaleorganisationer, som ministeriet for offentlige arbejder nedsatte i 1969 med den opgave at undersøge spørgsmålet om behovet for nedsættelse af alderspensionsgrænsen for flyveledere og dermed forbundne problemer.

I sin rapport, der forelå i juni 1971, gjorde arbejdsgruppen nærmere rede for det arbejde, der varetages af flyveledere i flyveledelsens kontrolorganer. Dette arbejde er karakteristisk ved, at flyvelederne ud af informationer, der modtages pr. radiotelefon fra luftfartøjer, pr. telefon fra tilstødende flyvekontrollorganer, mundtligt eller skriftligt fra andre ved kontrolarbejde beskæftigede personer og visuelt fra indikationer på en radarskærm, øjeblikkeligt skal kunne danne sig et billede af den foreliggende trafiksituation og derefter hurtigt træffe en korrekt beslutning om, hvilken disposition, der i den givne situation vil være bedst egnet til at fremme og sikre trafikken.

Videre anførte arbejdsgruppen, at erfaringer havde vist, at den koncentrations- og reaktionsevne såvel som evnen til hurtig opfattelse og kortidshukommelse, som operativt beskæftigede flyveledere må være i besiddelse af, og tillige udholdenheden mentalt over for de påvirkninger, der følger med et vedvarende ansvarsfuldt arbejde af denne særlige karakter, svækkes med stigende alder.

På baggrund heraf fandt arbejdsgruppen, at der er behov for, at ældre flyveledere af sikkerhedsmæssige grunde ophører med at udføre flyvekontrolltjeneste på et tidspunkt forud for den almindelige aldersgrænse, der gælder for alderspensionering inden for tjenestemandsområdet. Ud fra foreliggende oplysninger om undersøgelser, der er foretaget omkring problemet om beskæftigelse af ældre flyveledere og om foranstaltninger, som dette forhold har givet anledning til i en række lande,

gik arbejdsgruppen ind for, at 55 års alderen måtte anses for en rimeligt passende aldersgrænse for udtagelse af operativ flyveledertjeneste.

Arbejdsgruppen overvejede desuden, hvorvidt problemet ved en sådan udtagelse af operativ tjeneste burde løses ved førtidspensionering eller på anden måde, og nåede til den konklusion, at det ville være muligt at beskæftige de forholdsvis få flyveledere, der udtages af flyvekontrolltjeneste i løbet af den nærmeste årrække, med andet passende arbejde under luftfartsvæsenet. Derimod vil det ikke være realistisk at regne med, at luftfartsvæsenet fra omkring 1985 vil kunne finde passende beskæftigelsesmuligheder inden for sit arbejdsområde for flyveledere, efterhånden som disse passerer aldersgrænsen for ophør med udførelse af flyvekontrolltjeneste. Arbejdsgruppen henstillede på denne baggrund, at der blev foretaget undersøgelse af mulighederne for at anvende ældre flyveledere inden for et udvidet ansættelsesområde, og at der, såfremt sådanne undersøgelser ikke måtte føre til fremskaffelse af beskæftigelsesmuligheder i tilstrækkeligt omfang, i tide blev taget skridt til at søge gennemført en ordning, hvorefter udtagelse af flyvekontrolltjeneste kombineres med førtidspensionering.

Som nævnt er der blevet forholdt i overensstemmelse med arbejdsgruppens indstilling, og i den forløbne tid er ialt 7 flyveledere blevet overført ved opnået 55 års alder fra flyvekontrolltjeneste til arbejdsopgaver af anden art inden for luftfartsvæsenet.

Antallet af flyveledere i alderen over 55 år vil ikke blive forøget væsentligt i de allernærmeste år. Fra omkring 1985 forudses imidlertid en betydelig stigning, og det må forventes, at der på længere sigt mere permanent vil være tale om 30-40 personer.

Efter de forsøg, der er blevet gjort på at finde arbejdsområder også uden for luftfartsvæsenets egne rammer, der er egnede til beskæftigelse af ældre flyveledere, har det imidlertid måttet erkendes, at der ikke er mulighed for at løse beskæftigelsesproblemet på længere sigt ad denne vej. Inden for luftfartsvæsenets egne stillingsmæssige rammer vil der ikke være mulighed for at skaffe beskæftigelsesmuligheder for et væsentligt forøget antal ældre flyveledere.

På denne baggrund er forholdene omkring flyvelederpersonalets ansættelsesvilkår efter derom fremsat ønske fra personaleside blevet taget op til forhandling med henblik på at søge de foreliggende problemer løst gennem indførelse af en førtidspensionsordning.

Der stilles herefter forslag om en ordning, hvorefter der indføres lov hjemlet adgang til, at ansættelsesforholdet som flyveleder kan bringes til ophør ved pensionering i en alder under 60 år, der fastsættes ved aftale med vedkommende centralorganisation efter reglerne i tjenestemandlovens § 45.

Under de forhandlinger, som forud for lovforslagets fremsættelse er blevet ført mellem finansministeriet og Statstjenestemændenes Centralorganisation II, er der opnået enighed om indholdet af en aftale om aldersgrænser for afsked af flyveledere under luftfartsvæsenet.

Det er herefter hensigten at fastlægge en aldersgrænse ved det fyldte 55. år som den grænse, ved hvilken ansættelsesmyndigheden tidligst kan iværksætte aldersmøtiveret afsked af flyveledere, ligesom der indføres aftalebestemt ret for flyveledere til at forlange sig afskediget efter at være fyldt 55 år. Derudover er der enighed om, som en overgangsordning i aftalen at indføje regler, der indebærer, at flyveledere, som den 1. april 1979 er i alderen 50-54 år, ikke kan afskediges uansøgt på grund af alder inden for et tidsrum, der rækker frem til det fyldte 60. år.

Det er ifølge lovforslaget en betingelse for at være omfattet af ordningen efter § 1, at flyvelederen har været beskæftiget med flyvekontrolltjeneste i mindst 15 år efter det fyldte 30. år. Baggrunden for dette forbehold er, at et antal af de ansatte flyveledere i kortere eller længere perioder er beskæftiget uden for den egentlige flyvekontrolltjeneste med arbejdsopgaver, hvortil uddannelse som flyveleder er en nødvendig forudsætning, men som er af udelukkende administrativ karakter. Den særlige arbejdsmæssige begrundelse for at indføre en alderspensioneringsgrænse under 60 år for flyveledere, er derfor ikke til stede for denne tjenestes vedkommende.

Loven finder også anvendelse i de tilfælde, hvor afskedigelsen finder sted i en senere alder end 55 år, blot den pågældende på afskedigelsestidspunktet har været beskæftiget med flyvekontrolltjeneste i mindst 15 år efter det fyldte 30. år.

For god ordens skyld skal oplyses, at under de forhandlinger, som forud for lovforslagets fremsættelse er blevet ført mellem finansministeriet og Statstjenestemændenes Centralorganisation II, er der endvidere opnået enighed om indholdet af en aftale om aflønning af flyveledere under luftfartsvæsenet.

Det er forudsat, at aftalen skal træde i kraft samtidig med lovforslagets ikrafttræden og have virkning fra samme dato som lovforslaget.

Aftalen skal omfatte flyveledere, der ved aftalens ikrafttræden ikke er fyldt 55 år, og vil indebære, at flyvelederne som hidtil henføres til lønramme 19, 21, 23 og 27, dog vil flyveledere, der ansættes efter aftalens ikrafttræden, som hovedregel skulle begynde i lønramme 16. Der vil blive tale om et automatisk lønforløb i de nævnte lønrammer.

Hidtil er oprykning til lønrammerne 23 og 27 sket inden for et konkret antal stillinger i lønrammerne, og der har kunnet udbetales funktionsvederlag til flyveledere med tjeneste som holdledere eller vagtledere, idet funktionerne har været knyttet til aflønning i lønrammerne 23 og 27.

Til § 2

Efter tjenestemandspensionslovens almindelige regler beregnes tjenestemandspensionen på grundlag af den optjente pensionsalder, som er lig med tjenesteårene efter det fyldte 25. år. Pensionen kan dog ikke overstige den pension, der svarer til en pensionsalder på 37 år. — For flyvelederpersonale gælder efter de nuværende vilkår ligesom for tjenestemænd i almindelighed, at pligt til at afgå fra stillingen indtræder ved det fyldte 70. år.

Gennemførelse af en nyordning med adgang til alderspensionering som foreslået medfører, at flyveledere, der omfattes af denne ordning, udsættes for forringelse af den hidtidige pensionsmæssige stilling som følge af, at den mulige pensionsalderoptjening forkortes ved anvendelse af en fremrykket afgangsalder.

Under hensyn hertil stilles der i § 2 forslag om, at nyordningen ledsages af særlige regler — i lighed med hvad der gælder ifølge tjenestemandspensionslovens § 18 for militære tjenestemænd, som afskediges inden deres fyldte 60. år — om beregningen af den pension, der opnås ved alderspensionering.

Forslaget i stk. 1 går ud på, at pensionsalderen, når afsked finder sted ved opnåelse af den aldersgrænse, der gælder for stillingen, opgøres således, at hvert af de sidste 7 tjenesteår regnes for 2 år. Dette gælder, hvad enten aldersbegrunnet afsked bliver iværksat på styrelsesinitiativ uden ansøgning fra den pågældende eller finder sted efter den ansattes egen begæring. Til belysning af virkningen af reglen i stk. 1 kan nævnes, at pensionen for flyveledere, der tjenestemandsansættes i en alder af 25 år eller derunder, og som har ansættelse uden afbrydelse indtil afsked i en alder af 55 år,

hvorved der efter tjenestemandspensionslovens almindelige regler er opnået en pensionsalder på 30 år, vil blive beregnet på grundlag af en pensionsalder på 37 år.

Imidlertid er forholdet det, at den indskrænkning af den hidtil mulige pensionsalderoptjening, som en fremrykket pensioneringsaldersgrænse medfører, vil gøre sig gældende med særlig vægt — selv ved anvendelse af en regel om dobbelttælling af de sidste 7 tjenesteår — hvor det drejer sig om personer, som er blevet tjenestemandsansat i en relativt sen alder. For at hindre, at der ved nyordningen sker særligt mærkbare indgreb i forventninger, som de pågældende ved deres ansættelse vil kunne have haft om et ansættelsesforløb, der ville give mulighed for optjening af pensionsalder længst indtil afgang i en alder af 70 år, foreslås i stk. 2 yderligere indført en særlig pensionsberegningsbestemmelse med sigte på allerede ved lovens ikrafttræden ansatte flyveledere. Denne regel går ud på, at pensionen kan beregnes på grundlag af den på afskedigelsestidspunktet faktisk opnåede pensionsalder, forhøjet med et til denne pensionsalder svarende antal 30.-dele af forskellen op til den pensionsalder, der ville blive lagt til grund, såfremt tjenesten var blevet fortsat indtil den aldersgrænse, der er fastsat som almindelig afgangsalder for tjenestemænd.

Ordningen medfører, at pensionsalderberegningen afstemmes i forhold til, at personer, der er blevet tjenestemandsansat før 25 års alderen, og som ved afsked i en alder af 55 år vil have optjent en pensionsalder på 30 år, via reglen i stk. 1 får pensionsalderen forhøjet med 7 år, således at pensionen med et sådant ansættelsesforløb kan beregnes ud fra den højeste pensionsalder på 37 år, der ville blive lagt til grund, dersom tjenestemandsansættelsen var blevet fortsat uden ændring i vilkårene indtil det 70. år.

Virkningerne af den foreslåede regel kan belyses gennem følgende eksempler:

- 1) En flyveleder, der er blevet tjenestemandsansat i en alder af 30 år, vil ved afsked som 55-årig have optjent en pensionsalder på 25 år, medens den pensionsalder, der ville blive lagt til grund ved pensionering i en alder af 70 år, ville være 37 år. Den optjente pensionsalder forøges herefter med 10 år, svarende til $\frac{2}{3}$ af forskellen på 12 år, hvorved der fremkommer en pensionsalder på 35 år.
- 2) En flyveleder, der er blevet tjenestemandsansat i en alder af 35 år, vil ved afsked som 55-årig

have optjent en pensionsalder på 20 år. Ved fortsat tjeneste indtil afsked som 70-årig ville der være optjent en pensionsalder på 35 år. I dette tilfælde forhøjes pensionsalderen med $\frac{2}{30}$ af forskellen på 15 år = 10 år, således at der fremkommer en pensionsalder på 30 år.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. april 1979. – I stk. 2 præciseres, at de på ikrafttrædelsestidspunktet ansatte flyveledere, der er fyldt 55 år – og som ved opnået 55 års alder alle er overgået fra flyvekontrolltjeneste til tjeneste af anden art – ikke er omfattet af lovforslaget.